

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejetan za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za eden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom račun se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravitelstvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravitelstvu naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamoje, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Izpodjedan kmet.

(Dalje in konec.)

Nekateri kmet slutí, da se mu utegne izpodmakniti stojalo. O pravem času se skuša rešiti in radovoljno proda svoje zemljišče, od katerega je leto za letom imel le pasivno bilancijo. Toda kaj potem? Kmet ni več, ker nema več lastnine. Ako hoče še kedaj postati kmet, mora ostaviti svojo domovino in dalje iti čez hrib in dol tja, kjer so zemljiške razmere še bolj deviške. Meniti se torej jame z agentom, ki posreduje selitev v vnanje kraje, zlasti v Ameriko. Ta mu obeča novo domovino brez podedovanih dolgov. V zjedinenih državah more dobiti lep kos zemlje za upisnino in za vsakoletna odplačila, ki so komaj tolikšna, kakor naši davki. Ker se bode tako dalo pridobivati še leta in leta, potem je tudi mogoče na tak način preskrbeti svoje otroke, ne da bi se zavoljo tega bilo vnovič zadolžiti treba. Še lepše se mu kaže v Kanadi, ki ima po svojih stepah še rodovitno zemljo nego-li Unija severo-ameriška. Vsakemu moškemu priseljencu, ki je izpolnil 18 let, dá tukaj vlada dom („Homestead“) obsežen 160 „acres“ (1 „acre“ 4840 „yards“, 1 „yard“ = 1 m.) zastonj, plačati je le pristojbin 10 „dollars“ in se samo zavezati, da hoče tri leta na tem domu ostati ter nekaj malega popraviti in obdelati. Kjer koli imajo teči železnice, oznameni so ob straneh pasovi zemlje A, B, C, D, E, po 5, 15, 20, 50 angleških milj drug od drugega odmaknjeni, in vsakdo, ki ima „Homestead“, more najbližjo parcelo, 160 „acres“ prikupiti za 5 „dollars per acre“ na mestu pasa A; na mestu B, itd. pade pri vsakem cena „per acre“ za 1 „dolar“. Te kupnine morajo se štiri desetine plačati koncem leta, ostalo pa vsako leto po desetini in šest odstotkov obresti. To že samo po sebi človeka mika, prava dobrota pri tem pa je, da se „Homestead“ s svojimi 160 „acres“, s svojimi poslopji in z inventarjem ne da ni zastaviti ni kako drugače zavoljo dolgov zahtevati. To kmetu daje zavetje za vse slučaje, nikakor ga ni mogoče spraviti s te imovine. In jednake naprave jéle so se zmatrati za jedino rešilo kmetkega stanu povsod tam, kjer so dobro preudarili pogoje kmetke eksistencije.

Tudi v nas Slovencih se poleg drugih simptomov, ki kažejo hiranje kmetkega stanu, pojavlja izseljevanje v Ameriko, kjer je še kmetovati mogoče. Pogled v opisane agrarne razmere v Ameriki vzbudil je tudi pri nas razprave o nerazrušnih kmetijah, o kmetkih domovih. Imamo tudi že ukrepe in nasvete v tem oziru. Kmetijska enkéta Ljubljanska odobrila je misel o neobligatnosti kmetkih domov, o nerazrušnosti njihovi v tem oziru, da se na kmetki dom ne sme več hipotek uknjižiti, kakor znaša dvanajstkratni čisti katastralni prinos, in v tem oziru, da se kmetki domovi pri eks. dražbi ne smejo prodati pod polovico cenilnega zneska. Taki in jednaki nasveti sicer izvirajo iz ozirov na zgodovino prava, na zgodovinsko dane pojme, toda široko in globoko, stanovito razmere predugačiti neso v stanu. Bolj radikalno, zato pa tudi obsežniše in res namenu primerniše bilo bi določilo, da je nerazrušna kmetija, „kmetki dom“ nekaj absolutnega. Denimo, da ima A tačas „kmetki dom“, na katerem baš izhaja sam in njegova rodbina. Postava o „kmetkih domovih“ da naj mu dovoljuje, da sme svoj „dom“ po nekem delu obremeniti, ločiti se od njega, — ali ima potem na „domu“ še dovolj dela in živila rodbina, ki je ostala ista, kakor poprej? Drugače pa bi bilo, če se kmetki rodbini odmeri in za vselej obvaruje toliko zemljišča, kolikor ga je potreba za moči, za pridnost in delo jedne rodbine. Kmetka lastnina ne bodi pristopna v tistem obsegu, ki je potreben, da se v njem v prid obrača delavska moč kmeta in rodbine njegove. Ustanovljena površina zemlje, katera bi se ne dala spraviti v dolgove in eksekucijo, ohranila bi kmeta za kmeta, ustvarila bi samostojno selsko prebivalstvo, ki bi bilo trdno zraščeno s podedovano zemljo („adscriptus glebae“ v idealno socialnem pomenu) in brez skrbi za svojo blaginjo služilo državi vse drugače, kakor sedanja „raja“. Kjer pa bi zemljišče bilo premajhno, da bi z delom in živlom preskrbovalo vso rodbino, bi sinovi in hčere brez domačega posla pomagali lahko pri sosedu na njega obsežnišem posestvu, po zimi bi morebiti prijeli za delo hišnega obrta, vedno pa bi jim mali „dom“, mala lastnina bila prihrana za pravilno preživilo.

Take razmere neso, da bi se ne dale doseči.

Prvo kar se nasvetuje za „kmetke domove“ v rečenem smislu bliže ameriških „Homesteads“, bilo bi, da iz zemljiške knjige zginejo hipotečni listi za take lastnine, potem pa, da jih ne more zadeti nobena eksekucija. Drugo bi bilo, ustanoviti amortvalne denarnice po obrazu rentnih bank, ki bi sedaj upisane dolgove odvzele z zastavnimi pismi na amortovanje in nizke obresti. Potem predugačevati postavno dedno nasledstvo za kmete bi komaj bilo treba. Če se lastnina ne more niti obremeniti niti eksekutivno prodati, potem se vrednost lastnine tudi v dedno delitev posiliti se more. Poglavitno je, kmeta rešiti nevarnosti, da bi kedaj iz svojega razmerja kot lastnik mogel izgubiti svoj stan, da bi ne mogel več biti in ostati kmet. To je načelo, vodilo in svrha v agrarnem, kmetkem vprašanji in sam za-se skrbi narod, sama za-se skrbi država, če skuša ohraniti zdravo in trdno, proizvodno in plačevito kmetko prebivalstvo. M.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. septembra.

Prihodnje leto se sklíče v Budimpešto shod ogerskih kulturnih društev. Ta društva imajo pred vsem namen pomadjariti vse ogerske nemadjarke narodnosti. Na tem shodu se bode gotovo tudi le ukrepalo, kako bi se dal lažje doseči ta namen. Ta društva podpira ogerska vlada in sili občine, da je podpirajo. Vse premoženje bivše „Slovaške Matice“ je vlada izročila takemu društvu.

Kakor vé v Serajevem izhajajoč turški list „Vaten“ povedati, misli cesar v kratkem obiskati **Bosno in Hercegovino**. To potovanje bilo bi velikega politiskega pomena.

Vnanje države.

Španjska nota je že izročena nemškej vladi v Berlinu, pa vendar se še nič gotovega ne ve, kakšna je njena vsebina. Kar o tem poročajo razni listi, so le sama ugibanja. Na Španjskem pa še vsi listi odločno pišejo proti Nemčiji. Posebno poudarjajo, da Španija nikdar ne bode dopustila, da bi se sklepi kongijske konference uporabljali tudi za Karolinske otoke.

Na ukaz **ruske** vlade začela se je preiskava proti maršalu estlandskega plemstva, ker ni hotel vsprejeti nekega ukaza estlandskega guvernerja

LISTEK.

Kandidat nesmrtnosti.

(Humoristiški roman. — Česki spisal Svatopluk Čech.)

V.

(Dalje.)

Ta izpoved naredila je Vojteha junaka dneva, kralja družbe. Pogovori ostalih sukali so se okoli pripovedanih dobrodruštev, posebno okoli zabave s krasno vdovo in okoli pogovora z mecenatom. Kar se tiče prvega predmeta, ni se dal Vojteh niti z laskavostjo niti zdražestjo izvleči iz tajnega vabnega somraka, s kojim je ovil v začetku to pripoved. Nasproti drugemu predmetu bil je zgovornejši. Da, pripovedoval je sodrugom o svojem protektorji več, nego je videl: spremenil je namreč drobni kamenček v jednom iz njegovih prstanov v svetli dijamant nenavadne velikosti in krasote in prebasnil je navadni rejeni mošnjček, iz kojega je plačal mecen rad za oba, v dragoceno pleteno denarno vrečico, na koje rumenem zlatu se je iskriko vsako oko.

Vender moram registrovati, da je jeden iz družbe, ko je čudo prvega naznanila minolo, zlobno izustil: „Kdo bi to bil? To je naravnost človek, ki

si uredi tiskarno ali založništvo in gleda na gimplje, ki bi mu sedali na vejico“. Ta izraz izide iz ust človeka, katerega je nagnila na moje obžalenje samo roka nekega hudobnega boga na to plemenito društvo kakor Savel mej proroki. Bil je precejšnje rasti, rjave polti in je imel mogočen granaten nos, ozaljšan po jedni strani z malo bradavico. Pred jednaki nosovi ni mogoče dosti varnemu biti. Smrček tega nosú pregibal se je pogosto, kakor bi veter pihal; to bilo je vedno znamenje, da nosú lastnik nekaj ugiba, kar bi moglo zakriviti nezaslišán dovtip ali nad čimer bi se mogel spustiti nespodoben smeh. Napisal je vsega skupaj nekoliko poluzabavnih člankov, o verzu ni imel niti pojma, tako, da je bilo težko uganiti, s kakim namenom se je utaknil v te entuzijastno društvo. Gotovo je, da je naletel tukaj slab veter za svoje pregiblivo nosnice in da je sméšil vse, tudi to, kar je bilo sicer najsvetejše. Niti telesni nedostatki in izobilja skromnega Ezopa neso varovala pred nezaslišanimi šalami tega skušnjava.

Vojteh bil je v hipu ves potr od smelosti, s koje se je ta človek, ki je dobil v tej družbi, bogati v familijarnih nazivih in slutvo-imenih, svoje lastno častno ime Rihe, dotaknil poleg njega i hvale vrednega mecenata. Toda hitro odvrne napad z raz-

jarjenimi besedami: „Kake gimplje! Ali ne more vsak ubožen pisatelj uživati pomoči nekoga, ki hoče njegove spise izdavatí za svoje denarje?“

„Se ve da je založnik za pisatelja nadležno zlo,“ odgovarja Riha. „Ali v tem slučaju je vidna okolnost, da gleda oni Nabob z demantom, katerega svetlost bi rad poskusil, materijal za svoj založniški nož ravno mej tako zelenim drevjem, kakor si ti.“

„Izprosim si, da govoriš s spodobnim tonom,“ kliče Vojteh jezno. Sicer pa nesi dokazal, da ni ta bogataš v resnici to, kar se izdaja, namreč ne dobička željni podpornik naše književnosti, ki obrača svojo pozornost v zlasti na mlade talente. In če bi bil samo založnik, pričal bi ravno s tem, da gleda na nove mlade sile, neprimerno srečnejši takt, nego vsi ostali.“

„Nobenih preprirov!“ vsklikne Danton, vzdignivši oblastno roki. Ta Danton zaslužil si je soime z velikonom francoske revolucije po svoji energiji, govorniškim darom in revolucijskem mišljenji. Pisal je divne tendenčne pesni, vsako kakor bodalce, kakor je trčila mala družbica, ki je je oblaževala z gromovitim predčitanjem. Na svitlo ni prišla (zaradi njihove ostrosti) nobena.

kneza Šahovskega, ker je bil pisan v ruščini. Ruska vlada se nekaj časa sem jako prizadeva, ruščini tudi v pribalitijskih pokrajinah pridobiti veljavo. — Kakor se „Kuryeru Lwovskemu“ poroča iz Varšave, bode Rusija iztirala avstrijske Poljake. Je li ta vest resnična, ne vemo. — Rusija misli še bolj povišati carino na surovo in lito železo, ker poslednje povišanje še ne varuje dovolj pred tujo konkurenco.

V Bukareštu se je sestavil **albanski** komitet z imenom „Drida“, katerega namen je s pomočjo v Rumuniji bivajočih Albancev priboriti nezavisnost Albanije in cerkveno nezavisnost od Grkov.

Vodja **francoskih** radikalcev Clemenceau zgubil je bil poslednji čas mnogo popularnosti. Mnogim se je zdel premalo radikalen. Zategadelj je pa sedaj objavil program, kateremu se nikakor ne sme očitati pomanjkanje radikalizma. V tem programu zahteva, da se voli posebna konstituenta, katera naj izdelava novo ustavo. Ustava naj pripozna in potrdi plebiscit. Senat in predsednik republike naj se odpravita. V novo zbornico naj se vsako leto voli tretjina članov. Eksekutivna oblast naj se popolnem podredi legislativnej. Samo neposredno dedno pravo od očeta na sina naj se obdrži, vse drugo odpravi. Premoženje, katerega bi na ta način ne mogel nikdo podedovati, naj pripade državi. Stalna vojska naj se odpravi in upelje narodna milica. Uvede naj se progresivni davek na kapital, posebno pa naj se še obdači neproduktivni kapital in poniža naj se državni dolg. Zavarovanja prevzame država. Francoska banka naj se preustroji in tujcem naj se dajo iste pravice, kakor jih imajo domačini.

Poročali smo že, da namerava sultan odposlati velikega vezirja v Egipt. Poslednji pa najbrž ne pojde v Egipt, ampak bode skušal kako znebiti se te misije. Sajd paša dobro ve, da ima mnogo nasprotnikov mej družimi **turškimi** državniki, kateri bi porabili to priliko, da bi spodkopali njegovo zaupanje. Zlasti vojni minister je posebno hud nasprotnik njegov. Gotovo je, če pojde Sajd paša v Egipt, da se ne povrne več kakor veliki vezir.

Egiptovska zbornica velikašev ni odložila zborovanja zato, da bi vlada pripravila za njo nove predloge, ampak prišla je navskriž z nekaterimi predlogi ministra javnih del. Ta je namreč predložil mnogo načrtov katere bi imeli izvesti angleški podjetniki. Egiptčanom se pa zdi, da bi ti načrti ne bili praktični, morda njim tudi ne ugaja, da so se zgradbe v Egiptu izročevale le Angležem.

Kakor je že znano, dala je francoska vlada generalu Courcyju dovoljenje, da sme v **Anamu** storiti, kar koli hoče. Ta je hitro porabil to dovoljenje. Odstavil je kralja prejšnjega in proglasil Chanonga novim kraljem. Uhod novega kralja v kraljevo palačo v Hué-ji pozdravili so z 21 strelji iz topov. 19. t. m. bode slovesno kronanje. Novi kralj je še le 23 let star. Mandarin Nguyen Hundo bode poklican za prvega ministra anamskega. Kakor se trdi, je ta mož jako izobražen in velik prijatelj Francozov. Če tudi bode od sedaj v Anamu Francozom prijazna vlada, vendar bodo ti imeli še mnogo težav, predno napravijo stalen red: Ustajniki se še v več krajih prikazujejo, pomorski tolovaji pa ropajo po Tonkingu. Predno bodo te ukrotili, minulo bo še precej časa.

Dopisi.

Z Bleda 14. sept. [Izv. dop.] Poročali ste že, da je bil naš državni poslanec Ernest knez Windischgrätz izvoljen predsednikom „društva v povzdigo prometa tujcev na Bledu“. Zanimalo pa bode občinstvo in Vas, kako da se je to zgodilo. Lansko jesen se je to društvo osnovalo. Veliko besedo v tem društvu so imeli Velikonemci baron Zois,

„Pretehtajmo to okolnost po polnem nepristranski,“ pravi Danton, mahaje z bliščečim ščipalnikom, kateri je snel s podjetnega nosa. Pustimo za to vprašanje o pravosti dijamenta na stran. Vender vprašam vas, gospoda, je li možno verovati, da bi se našel mej našo bogato družabnostjo Krez, bi porabil svoje denarje za vzvišenejšo namene nego za napravo krasne ekvipaže ali dragocenih pahljačev za svoje hčere, da bi imele s čim v gledališči koketovati in za čim v koncertih zevati?“

„Norci!“ zasiče k temu retorskemu vprašanju skozi zobe mladič, sedeč poleg Dantona in temu z dušo in telom udan.

„Ne smemo se ve da za to misliti“, nadaljuje Danton, „da bi se mej temi norci, kakor je dobro pridjal Kopr, našla tako častna izjema. Boljše je počakati, da se iz Vojtehevega mecenata izcimi običajen založnik. Kaj to škodi! Založniki so pri nas res nadležno zlo, kakor je zopet Riha dobro pogodil. Hočemo li svojo namero izvesti, moramo se na konec tudi ogledati po založniku. Spojí se li Vojteh z njim, mogel bi morda tega človeka napraviti, da bi naš časopis s svojim založništvom izdajal. Vedi, prijatelj Koudela, da smo se ravno odločili prelomiti z lastno silo jez, ki nas deli od občinstva, za-

baron Lazzarini in baron Schwegel. Delalo se ni za povzdigo prometa tujcev, pač pa so gospodje pridno politikovali.

Gosp. J. Mallner-ju, kateremu se Bled zares za sedanjo povzdigo zahvaliti mora, to ni dopadalo, posebno pa je povsod pobijal velikonemški duh, in njegovemu uplivu se je posrečilo, da sta baron Zois in baron Lazzarini iz društva izstopila in da so kot ustanovitelji društvu pristopili knez Windischgrätz, dr. Mosche in drugi.

V nedeljo 13. t. m. se je društvo potem konstituiralo, za predsednika izvoljen je bil knez Windischgrätz, za namestnika grof Aichelburg, za tajnika dr. Mosche, za blagajnika Franjo Souvan, za ekonomo Ivan Mallner. Iz tega izvolite prevideti, da tukaj ni tal za nemškutarijo.

Prosim Vas, da tudi priobčite v Vašem cenjenem listu slovenska pravila tega društva.

Od našega poslanca kneza Windischgrätza se le dobro sliši. On je jako ljubeznjiv in marljivo išče povsod poizvedeti težnje našega ljudstva. Iz tega namena si je tudi posestvo tukaj kupil, ker hoče mej nami domačin biti.

Graščak Bledski gosp. Muhr, je letos na jezzeru lepo kopališče napravil in zida sedaj dve novi vili. Upanje imamo, da bode v prihodnjem letu tudi začel naš vrli gosp. dekan zidati novo cerkev po načrtu, ki ga je izdelal gosp. Schmith, stolni arhitekt na Dunaji. — Vsaj pokopališče okrog stare cerkve se bode premestilo že to jesen na drugi kraj. —

Nadejamo se tedaj, da je že jedenkrat čas napočil, da se bode kaj izdatnega storilo za najlepši kraj kranjske dežele.

Iz Železnikov 12. septembra. [Izv. dop.] Kakor gobe po dežji — sit venia verbo — rastejo skoro društva zadnji čas v Slovencih. Ni je že skoro večje vasi, da se ne bi ponašala s tem ali onim društvom. — Naš trg je dolgo opazoval, kam bode to pripeljalo. A prepričali so se rojaki moji, da nauk Višnjegorskega jetnika „naglost ni nikjer dobra“, dasi je zlata vreden, ni povsod na mestu. Letošnje Ciril-Methodijevo leto vzdramilo nas je, spravilo v aktivnost — ustanovilo se je „Slovensko bralno društvo“. Pa evo vam ga, g. urednik, poročila o novem društvu, ki se snuje tu. Le suhoparno poročilo vam pošljem, da mi nikdo ne bode predbacival subjektivnosti. Osoba, ki se prištevava slovenskim literatom, znana v neznanih svetovih, poznana pa v znanih prav dobro, hoče na vsak način „zvonec nositi“, kakor je bila navajena, dasi jo moči zapuščajo, o katerih si domišlja, da jih ima. Literat naš — si licet comparare magnis parna — zapečatil je svojega in veliko več družih uma izrodke s črkama R. P., kar menda pomenja „Rodoljub Podratitovski“. Nečem preiskovati, s kakošno pravico si je prilastil, — bolje usurpoval — to prekrasno ime. To bi me znalo že zapeljati k subjektivnosti. Rodoljub ta je silno gorel za slovensko bralno društvo, kakor zatrjuje; če mu le kdo verjame. Pa ogenj moral je res silno plamteti, ker je kmalu ugasnil. Ni se mu pa zdelo prav, neumljivo, da v odborovih sejah 6 družih odbornikov glasovi več štejejo, kakor njih visokosti glas, dasi je tudi profesor računstva. Vse moči so zato napeli, da bi

ložiti si namreč lastni časopis in da smo dospeli baš pred tvojim prihodom že k volitvi urednika.“

„In jaz svetujem, da bi naredili urednikom Ezopa,“ zakliče Riha. Zna najbolj pomežikovati z očmi. Kakor za dokaz te trditve zamežika v tem hipu Ezop, ves v zadregi, z očima hujše nego prej kdaj. Nič šale pri urejanji tako važne stvari,“ pokara Danton Riho.

„Norčarija!“ oglašil se sam zase Kopr.

„Jedno uro smo že govorili brez vspeha o tej reči,“ izpregovori drugi. „Volimo in vse je v kraji.“

Temu nasvetu so vsi soglasovali in Danton zbere v klobuk glasilne listke. Po tem vspehu bili so glasovi tako razvrščeni, da je pripadal vsakemu volilcu jeden.

„Zakaj sploh volimo urednika?“ zakliče Riha. „Vsi bodimo uredniki.“

„Ta misel ima zdravo jedro,“ pravi kmalu po tem občnem molčanju Danton. Lahko sklenemo slobodno po večini glasov, ali vsprejmemo ali zavržemo ta predlog.“

„In prihranimo seznanivši urednike čitateljstvu jedno stran teksta“, doda Riha.

„Ostale sklepe o tej reči lahko odložimo za

ustanovili društvo, kjer se ne bi tratil čas z nepotrebnim besedovanjem. Zadosti je, da jeden prodaje svojo modrost, drugi pa kimajo, — potem je vse prav. Ko bi bilo tako v državnem zboru, kjer poslanci dijete vlečejo, koliko denarja bi se pribralo državi, koliko boljše bi bilo za podanike! — „Tres faciunt collegium“ tri osebe so že družba, društvo, mislil si je zaslužni četovodja. Mohamed je je bil iz začetka sam, in vendar si je pridobil naslombo, da se je tresla Evropa pred njim. „Fortes fortuna juvat“ sreča je mila junakom. Le na delo. Sreča mila je tudi našemu „Rodoljubu“. Velikanske zapreke odstranil je že, da je uglasil pot novemu društvu in to ni bila majhna naloga. Vsi nasprotniki mladega deteta — bralnega društva — samo na te se je bil mogel opirati — kazali so si mej seboj kisle obraze. Nekateri so že drugim, ali sami sebi jama kopali. Pa noben ni padel notri, ker se je bila morala po ukazu c. kr. gosposke zasuti. In to jih je bolelo! Kje dobiti ono važno Arhimedovo stališče, da bi se dal svet premikati? Sovražni Pilat skazal je neprijatelju majhno uslugo, — in bila sta prijatelja. Tu pa ni hotel nikdo odložiti purmanovega grebena. Mlado nepridno dete — bralno društvo — stavilo je samo temelj bratovski novi zvezi. Pa naj kdo reče, da ni krščansko! Na predvečer Ciril-Methodijevega praznika napravilo je baklado in spodbujalo tržane, naj razsvitile stanovanja svoja na čast tema aposteljema. Pa „Rodoljubu“ — na tihem bodi povedano, da je zastopnik bratovščine sv. Cirila in Metoda — zdela se je razsvetljava politiška demonstracija, dasiravno je bila od c. kr. okrajnega glavarstva izjava prišla na njega, da nema nič zoper vsposed. Nekateri drugi — prstov na jedni roke je več, kot njih — pustili so bili temo v svojih stanovanjih. Vsi drugi tržani bili so razsvetili. Tema v hiši „Rodoljuba“, v hiši družih — jedinost. In našli so se duhovi. Tema jih je združila, tema jih skupaj drži. „Eὐρηξ“ (znajdel sem) vskliknil je vesel Rodoljub, in več, kot sto volov bi bil rad daroval — ko bi imeli društveniki roge, rep in štiri noge. Da ne bode svet zapeljan, da Rodoljub prav ne ravna, predlagam mu dokaze, ki se ne opirajo na moje, subjektivno mnenje. Čujte, društvo je imelo sedež v onih sobah, kjer so stanovali pred 15 leti zidarji. Predsednik bralnega društva je baje se izjavil „naše društvo ni cerkveno društvo“, toraj proti cerkveno, prostozidarsko. Kateri pošteni katoličan se ne bi protivil novi loži? — „Kamariera“ Rodoljubova, gospodičina bistrih možganov — ima pa tudi besedo bolj imenitno v občini, kot še tako oblastna farovška kuharica v farovži — prišla je na to, da se bliža sodnji dan, ker je v Železnikih že antikrist ustal. Ni samo Rodoljubno, ampak človekoljubno delo nastop onega osodepolnega trenutka opovirati — bralnemu društvu nasprotovati? Znamenito je pri tem društvu, da je sklepčno, ako je le Rodoljub in še jeden odbornik začasno navzoč. Znano mi pa ni, se je li že začasni odbor obrnil do kacega „konstitucionalnega društva“ za svet v zadevi pravil. Točko prvo, zadevajočo ustop zgotovil je sam. Glasi se: „Sprejme se za uda vsak brez razločka politiške barve; samo da je nasprotnik bralnemu društvu.“ Skovala pa bode gospoda tudi druge

drugokrat,“ odloči Danton. „Saj se do sedaj še nismo zmenili o imenu lista.“

„Jaz b—b—bi nasveto—to—“ dalje Ezop ni mogel. Tešil se je namreč z zgovornostjo, kakeršno je imel Demosten — predno je použil povestne kremenčke.

„Najlepši naziv bil bi po mojem sodu „Plamenica“. Plamenica, katero vtaknemo filistrom pod nos, da z glavami trčajo,“ nadaljuje Danton.

„To ime bilo bi preveč izzivalno,“ pridene Stanislav.

„Izzivalno! Saj ravno hočemo izzivati z očitnim pogledom na boj vso to duševno gnjilobo, trohnelost in topost, to ničevo filisterstvo, ki se je že čez in čez preveč dolgo raztezovalo po naši književnosti!“

Iz jednega kota sobane ozvalo se je tako silno zakašljenje, da so se vsi na to stran obrnili.

Sedel je tam v samotni suh gospod srednjih let, s temnimi očali na tankem nosu, s suhimi, bledimi brkami in z jednako kozjo brado, ki je podolževala do neskončno njegovo dolgo brezbarveno obličje. Bleda ušesa gladko ostrizene njegove glave bila so zamašena z bombažem in temen je zaljšala precejšnja pleša. (Dalje prih.)

točke razmeram primerne. Pripoznati se jim mora marljivost. Vsak večer imajo seje pred predsedništvom Rodoljuba. Ljudje pa hočejo vedeti, da se že včasih usedejo za zeleno mizo, ter sklepajo o osodi sveta — Železnikov. To jim pa zna biti v pogubo — v previsoko politiko se mešajo. „Resni glasovi“ tudi trdijo, da Slovenci zato nič ne dosežemo v državnem zboru, ker mali narodič previsoko v politiki leta. V neki seji so bili Rodoljub posebno naudušeni zoper g. kaplana, ki je ob enem tudi predsednik bralnemu društvu. „Smrti je vreden“ vskliknili so nekateri. A zmernejši so prevladali, ter predlagali, naj se mu dá v prvo ukor. In osodepolni tič — poročevalec sklepa — zakričal je pred kapelanijo: „Kapelan, „masaj“ se; ako ne, ne bo za te in za Železnikarje prav.“ Kapelana pretresel je ta glas, posebno ker imajo, kakor si domišljujejo ti gospodje, gospodstvo nad ono hišo, ki stoji zraven „Šenklaža.“ Kaj če ga obsodijo v Sibirijo? Dobro, da vsak vsega ne more, kar bi rad. Pa naj si bo, kakor koli hoče, poročal vam bodem še o napredku novega društva, in lahko natančno, ker imam upanje, da bodem v stalnem odboru voljen tajnikom.

Iz Vipave 15. septembra. [Izv. dop.] Kakor vsako leto, priredila je tudi letos naša narodna čitalnica na Malega Šmarna dan veselice, katera se je izvršila s prav dobrim vspehom. Ne le, da se je spored veselice na splošno pohvalo sl. občinstva vršil, bila je tudi udeležitev nepričakovano velika. Kljub slabemu, deževnemu vremenu, ki nam je grozilo popoldne odpoditi vse došle goste, bila je vendar na večer kmalu po 7. uri čitalnična dvorana tako napolnena, da se veliko občinstva ni moglo veselice udeležiti le zaradi pomanjkanja prostora. — Pesni pele so se vse pohvalno; odobraval se je posebnost zadnja pesen „Mihova ženitev“, katera se je na splošno voljo tudi ponavljala. Peli so domači pevci pod vodstvom tukajšnjega organista g. Pogarčnika, kateri se kaj rad trudi z gojenjem petja mej domačimi fanti. Hvala njemu in pevcem! Gregorčičevo „Domovino“ deklamovala je gspđ. Gašperinova. Krasnim besedam, kakor tudi dobremu deklamovanju pritrjevalo je občinstvo z burnim odobravanjem. Igra „Ravna pot, najboljša pot“ igrala se je tudi dobro. Hvala za to osobito g. Silvestru, kateri se je kaj rad in požrtvovalno prizadeval za predstavo te igre. Hvala pa tudi obema gospodičinama in gospodom, ki so pripomogli k vspešni izpeljavi iste. Nenapovedan komičen prizor „liberalec“ sledil je še igri, predstavljen po g. Silvestru. Ta prizor je spravil občinstvo še le v pravi humor ter prouzročil živahno ploskanje in pohvalo.

Po končanem sporedu začel se je v dvorani ples, pri katerem je svirala kaj pohvalno godba Bianchi iz Trsta. V spodnjih čitalničnih prostorih pa je bilo tudi živahno. Zbrali so se v istih koj po končaneji predstavi domači pevci ter zabavali z lepim petjem neplesalce. Prišli so tja tudi pevci iz Rihemberka, katere smo kaj radostno poslušali že popoldne v gostilni pri Dolenci, kjer so si vredno nabrali vse pohvale od Vipavcev. Peli so pa tudi najtežje slovenske pesni tako lepo, da smo se njih izvežbanju v petji kar čudili. Vrli pevci ostali so nam v kaj prijetnem spominu!

Zabava trajala je do ranega jutra v splošno zadovoljnost. Na svidenje!

Domače stvari.

— (Šolska bilanca.) Včeraj končalo se je upisavanje. Na vseh slovenskih ljudskih šolah v Ljubljani upisanih je 2300 učencev in učenk. „Schulverein“ vjel jih je na svoje limanice 70, na novo nemško mestno dekliško ljudsko šolo upisanih je 20 deklic. Torej vsega vkupe 2300 slovenskih, 90 pa nemških učencev in učenk. Ako doštejemo še gimnazijo, realno in razne zasobne zavode, pokaže nam račun, da je v Ljubljani vse šolske mladine nad 3500. — V prvi gimnazijski razred oglasilo se jih je nad 200. Ker jih bode nekoliko odietelo skozi rešeto vsprejemnega izpita, sme se računati, da jih ostane blizu 200, za katere bode treba 3 oddelkov. Ravno tako bodo tudi v drugem in tretjem razredu po 3 oddelke.

— (Krajcarska podružnica „Narodnega Doma v Ljubljani,“) ki je začela razpošiljati knjižice z markami v prvih dneh meseca julija t. l., razposlala je dosedaj na različna poverjeništa že nad 200 knjižic, deloma s krajcarskimi, deloma z desetkrajcarskimi markami. Akoravno so

knjižice tako prirejene, da so, ako se plačuje v običajnem redu, izpolnijo v enem letu, vendar vrnilo so se nam že v tem kratkem času tri krajcarske knjižice polne, prva pod št. 10 že pred 14 dnevi iz Zagorja, druga pod št. 39 od priprostih delavcev v daljnem Seegrabu pri Ljubnem na Zgornjem Štajerskem, in tretja pod št. 143. iz Radovljice. Posebno zanimljivo in posnemanja vredno je to, da je zadnje imenovanih kupil celo rodoljub H. H. sam. Čast in hvála vsem. Veselo znamenje je dalje, da se kakor povzemamo privatnim poročilom, jako dobro razpečavajo tudi desetkrajcarske marke, česar se začetkoma nismo mogli tako za trdno nadejati. Rokjaki, le tako naprej, in po preteku leta, upati smemo, bo fond za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani za 20.000 forintov bogatejši. (Denar in oglasila za poverjeništa pošiljati je gospodu dr. Josipu Staretu, blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.)

— (Zmaga domače obrtnije.) Poročali smo že, da je gosp. Matjan na razstavi v Linzu dobil zlato svetinjo. Danes nam je še dostaviti, da je to bila prva odlika, da je torej g. Matjan vse druge sorazstavjalce v isti stroki prekosal, kajti drugih nobeden ni dobil zlate svetinje. Gosp. Matjan sme na tem odlikovanji v resnici biti ponosen.

— (Domači pešpolk št. 17) povrnil se je danes opoldne s Koroškega v Ljubljano. Mnogo ljudi šlo je do Šiške vrlim Kunovcem nasproti in spremljalo je v mesto, ki je sedaj po prihodu vojakov in dijakov zopet jako živahno.

— (Nezgod.) Gosp. Mühleisnu splašil se je včeraj, ko je proti Savi jahal, konj. Ker ni mogel konja ustaviti, hotel je menda s konja skočiti, obvisel je z jedno nogo v stremenu in konj ga je vlačil nekaj časa za seboj, tako da je precej poškodovan. Tudi konj se je pobil, ker je baje pal v jarek.

— (Umrli) je v 15. dan t. m. ob 11. uri dopoludne pri svojih sorodnikih v Ljubljani vrli ljudski učitelj g. Makso Strojman v 28. letu svoje dobe. Služboval je delj časa v Voklem okraja Kranjskega. Na potu iz Dolenjskih toplic je obnemogel v Ljubljani in ondu umrl. Ranjki je bil vedno unet narodnjak in naroden učitelj v pravem pomenu besede. Veselil se je vsakega napredka milega mu slovenskega naroda. Blag mu spomin!

— (Kmetijski tečaj za ljudske učitelje) vršil se bode v Gorici na c. kr. svilarskem in vinarskem poskuševališči od 16. t. m. do 4. oktobra. V ta namen podelilo je c. kr. namestništvo v Trstu devetim učiteljem z Goriškega in trem učiteljem iz Koperskega okraja stipendije; nekoliko učiteljev se bode prostovoljno tečaja udeležilo. Tečaj bode teoretičen in praktičen. Vodstvo in pouk iz glavnih kmetijskih predmetov prevzeti ima po določilu c. kr. ministerstva kmetijstva g. prof. Kramar. Razen njega poučeval bode tudi g. Franjo Uršič, asistent na c. kr. poskuševališči.

— (Društvo „Glasbena Matica“) išče tretjo možko ali žensko učiteljsko moč za poučevanje. Kdor želi ta posel prevzeti, naj se oglasi pri društvenem prvomestniku g. Fran Ravniharji, dež. knjigovodji, najdalje do 20. septembra t. l.

— (Izpred porotnega sodišča.) Včeraj bili sta zopet dve obravnavi, pri katerih je predsedoval pl. Zhuber-Okrog. Mi bi tega gospoda prav radi imeli, ko bi le nekoliko boljši slovenski govoril. A tako je nemogoče. Zlasti kakor je včeraj lomaštil, presega že vse meje. Sodniki, porotniki in drugi so se kar spogledavali, in muzali, ter šteli brezštevne „zavoljo tega“ in „zakaj“, misleč si, kakor Kranjec, ki je Francoza zibal: „Vsaka reč le en čas trpi.“ — Pri prvi obravnavi bil je zatožen zaradi hudodelstva tatvine France Ulaga iz Ložkega potoka. Ukral je nekemu trgovcu iz miznice v prodajalnici 344 gld., razen tega pa ima na rovaši še mnogo drugih tatvin. Porotniki (načelnik gosp. Ignacij Valentinčič) so zatoženca pri glavnih vprašanjih jednoglasno krivim označili in sodišče je Ulago obsodilo na pet let teške ječe. — Druga obravnavila je proti Janezu Hriberniku zaradi hudodelstva uboja. Dne 19. aprila t. l. je Hribernik na cesti mej Lužami in Velesalom sedemkrat z nožem zabodel kmetskega fanta, s katerim sta se bila sporekla. Dve rani bili sta smrtni in ranjenec je vsled ran umrl. Porotniki (načelnik gosp. Ignacij Valentinčič) so jednoglasno zatoženca Hribernika krivim proglasili in sodišče obsodilo ga je na štiri leta teške ječe, poostrene s postom vsaki

mesec, temnim zaporom in trdim ležiščem vsakega 13. aprila.

— (Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) G. Matiju Videmšku, župniku v Osilnici, je podeljena Bela cerkev; gosp. Maksim. Veji, duh. pom. v Kranjski gori, pa župnija Bukovšica; g. Jan. Mavrič, dozdej v pokoji zarad bolehnosti, gre za kurata v Ustije, in g. Jul. Ferjančič, duh. pom. v Rovtah, pa za oskrbnika v Zavratac. — Premeščeni so gg.: Jož. Škofic iz Predoselj v Podbrezje; Ljud. Jenko iz Černomlja na Krko; Karol Kurent s Krke v Stari trg pri Poljanah; Ign. Koren iz Starega trga v Toplice; Fr. Demšar iz Černomlja v Stopiče; Jan. Vavpotič iz Metlike v Selce; Janez Brenc iz Starega trga pri Loži v Košano; Miha Koželj iz Košane v Stari trg; Jan. Golob iz Mokronoga k Sv. Križu pri Kostanjevici; Jak. Leban od Sv. Križa k Sv. Trojici pri Tržiči; Al. Bobek iz Šentjurja pri Svibnjem v Mokronog; Jan. Nemanič iz Cerkljan v Dole. — Novo nameščeni so gg.: Mih. Bulovec v Predoslje, Mark. Pakiž v Šentjurij pri Svibnjem; Mih. Klemenčič v Črnomelj II., Al. Pehani v Metliki II., Mih. Erzar v Cerklje, Val. Bernik, sem. duh., v Kranjsko goro. — Umrla sta gg.: Martin Indof, župnik pri sv. Mihelu pri Žužemberku in J. Klofutar župnik na Dolih.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Berolin 16. septembra. Kakor se čuje, ima španjska nota dva dela. V prvem delu izpričava se Španjska zaradi razžaljenja nemškega poslanstva in omenja zadoščenja za to razžaljenje. V drugem delu razpravljajo se temeljito pravice Španjske do Karolinskih otokov. Benomar prečital je doslej v vnanjem ministerstvu le prvi del, drugi del se mora še le avtentično preložiti.

Saigon 16. septembra. Zaradi moritev in mesarjenja v Anamu pribežalo je več tisoč kristjanov semkaj.

Požega 15. septembra. Cesar odpustil je dvema, zaradi razžaljenja veličastva obsojenima, vso kazen, 86 pa, ki so bili obsojeni zaradi raznih zločinov, ostalo kazen.

Budimpešta 15. septembra. Pri Halasu na Zemunski progi ogerske državne železnice trčila sta osobni in tovorni vlak. Jeden potovalec ubit, štirje težko ranjeni. Sedem osobnih in štirje tovorni vagoni zdrobljeni, poštni voz poškodovan.

London 15. septembra. „Standard“ poroča iz Madrida: Ako se prepri zaradi Karolinskih otokov kmalu ne reši, bode Nemčija predlagala mejnarodno konferencijo na Dunaji ali pa v Parizu, da se pravila in načela za prisvojitev otokov v Tihem morji ravno tako določijo, kakor se je to zgodilo pri konferenciji v Berlinu glede ozemelj ob ekvatorji.

Pariz 15. septembra. Na Španjskem včeraj 1075 ljudi za kolero zbolelo, 361 umrlo.

Rim 15. septembra. Od 13. do 14. septembra v provinciji Parma 12 ljudi za kolero zbolelo, 8 umrlo, v provinciji Reggio-Emilia dva zbolela, v provinciji Palermo 14 zbolelo, 4 umrli.

Narodno-gospodarske stvari.

Pravila društva v povzdigo prometa tujcev na Bledu.

§ 1. Društvo ima svoj sedež na Bledu z namenom pospeševati promet tujcev in skrbeti za olepšanje Bleda in najbližje blejske okolice.

§ 2. Izven vseh potrebnih priprav v prejšnji vrsti: 1. Za popravo in vzdrževanje vže obstoječih sprehajališč, da se naredé nova šetališča in lepi razgledi s primernimi počivali in imeni, zaznamovanimi na tablicah, da se poškrpé in razsvetlé deželne in občinske ceste.

2. da se nastavi sposobna oseba, katera bode imela nalog: dajati ustna in pismena razjasnila o prostih stanovanjih — potruditi se pri dotičnej oblasti, da se ustanove stalne tarife za vozove in čolne — pridobiti si stalnega zdravnika in oskrbeti potrebna zdravilna sredstva, — razume se, vse to v mejah društvenega premoženja.

3. za veselice (tombole, besede, plesne venčke, regate, glediščine predstave i. t. d.) brez vstopnine ali z vstopnino v korist društva.

§ 3. Sredstva za društvene namene pridobijo se po doneskkih

- ustanoviteljev,
- društvenikov,
- udeležnikov.

§ 4. Ustanovitelj postane — kdor izven letne društvenine pokloni društvenemu namenu jedenkrat za vselej najmanj 10 gold.

Društvenik je vsak, kdor plača vsako leto od odbora določeno društvenino.

